

2018-02-19

s.registrator@regeringskansliet.se

s.fst@regeringskansliet.se

Remissvar över del 1 av remiss från Socialdepartementet Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen (SOU 2017:101)

Bakgrund

Föräldraförsäkringens huvudsyfte är att möjliggöra för föräldrar att förena arbete och familj. Försäkringen är utformad för att främja deltagande på arbetsmarknaden. Kvinnors och mäns arbetsliv och arbetsmarknadens villkor har därför en central betydelse för hur föräldraförsäkringen är uppbyggd och fungerar.

Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av reglerna för föräldraledighet och föräldraförsäkring. Syftet har varit att identifiera problem och föreslå åtgärder för att föräldraförsäkringen i högre grad än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden, ett jämställt föräldraskap och även fortsatt bidra till goda uppväxtvillkor för barn.

Ärendet

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) har i januari 2018 erhållit rubricerat slutbetänkande på remiss. Remissen ska besvara i två delar varav detta remissvar berör den första delen och avser förslagen:

- En förälders sambo ska likställas med en förälder vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldrapenning utan krav på att föräldern och sambon ska ha varit gifta med varandra eller ska ha eller ha haft barn tillsammans.
- Även dagar med föräldrapenning på grundnivå ska ingå i den tid för vilken en förälder inte kan lämna över sin rätt till föräldrapenning till någon annan (den s.k. reserverade tiden).

Nu aktuellt yttrande ska vara Socialdepartementet tillhanda senast den 28 februari 2018. Resterande delar av slutbetänkandet ska vara departementet tillhanda senast den 2 maj 2018.

FSS bedömning

FSS anser att förslaget till ny modell för föräldraförsäkring lyfter fram de viktigaste intentionerna med utredningen, barnets bästa och barns rätt till omvårdnad och kontakt med båda sina föräldrar utifrån principen om ett jämställt föräldraskap.

Genom att reservera ytterligare dagar för vardera föräldern bör, som utredningen anger, båda föräldrars möjligheter att kombinera förvärvsarbete med vård av barn och barns rätt till båda föräldrar öka. En jämställd föräldraförsäkring är enligt FSS en förutsättning för ett mer jämställt familje- och arbetsliv.

FSS anser att utredningens förslag är en bra och nödvändig modernisering av föräldraförsäkringen och stämmer bättre överens med de senaste årens utveckling och syn på familjelivet. Förslaget underlättar för såväl olika familjekonstellationer som för de förändringar som skett och sker på arbetsmarknaden. Att utvidga föräldraförsäkringen genom en anpassning till olika familjekonstellationer där de dagar som inte är reserverade kan överlåtas till andra personer än föräldrarna är välkommet.

Positivt utifrån såväl jämställdhet, likabehandling som hälsosynpunkt är att ensamstående föräldrar, vilka oftast är kvinnor, ges förbättrade möjligheter att få hjälp och avlastning av en närstående i vården av barnet.

Utifrån ett jämställdhetsperspektiv stödjer förslaget också kvinnors möjlighet till deltagande på arbetsmarknaden då män förväntas ta ett större ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

FSS stöder utredarnas intention om att låta barnperspektivet väga tungt genom att koncentrera föräldrapenningen till de första åren i barnets liv. Med mer sammanhängande föräldraledigheter när barnet är litet och har ett större behov av anknytning och omsorg bör tillgången till båda föräldrarna, liksom fler viktiga människor i barnets närhet, öka. Att ge båda föräldrarna möjlighet till tidig nära relation till barnet, gynnar barnets långsiktiga hälsa och utveckling. En farhåga i detta kan vara om mäns uttag av föräldrapenningen inte ökar. I vissa grupper, exempelvis föräldrar med lägre inkomst och lägre utbildningsnivå, har mäns uttag av föräldrapenning inte ökat på samma sätt som för män med högre utbildning och utbildningsnivå. Här finns därför en risk att föräldrapenningdagar för tiden före barnets treårsdag inte tas ut vilket kan medföra att vissa barn får kortare tid hemma och kommer tidigare att vara i behov av förskoleplats.

Förslaget att de 90 dagarna med föräldrapenning på lägstanivån ska slopas bedömer FSS vara positivt för många av de föräldrar socialtjänsten kommer i kontakt med. Även om förslaget innebär att föräldrar får tillgång till ett något färre antal dagar jämfört med idag ger det fler dagar med högre ersättning. En högre ersättningsnivå kan allmänt, som utredarna påpekar, bidra till en lägre andel ekonomiskt utsatta barn. Samtidigt kan det, som utredarna anger, finnas en risk för att behovet av ekonomiskt bistånd kan komma att öka för de föräldrar där enbart en vårdnadshavare använder föräldrapenningen, dagarna tar slut och möjligheterna till annan försörjning saknas.

Den minskade möjligheten att vara föräldraledig när barnet blir äldre bör vara i överensstämmelse med att behovet av föräldralediga dagar, i takt med barnets utveckling, i regel minskar och blir av mer kortvarig karaktär.

För barn som har särskilda behov, t.ex. i form av en funktionsnedsättning eller en sjukdom, kan den minskade flexibiliteten vara en nackdel. Vissa barn kan ha större behov än andra av att föräldrarna kan vara lediga även högre upp i åldrarna. Med utredningens förslag kommer föräldrarna inte att ha möjlighet att spara dagar till senare i barnets liv. Även här kommer, som utredarna själva anger, andra system i samhället såsom t.ex. socialtjänsten och hälso- och sjukvården behöva träda in.

Ovan angivna konsekvenser kan befaras ge merkostnader för kommunerna. Vilka kostnader och i vilken omfattning har utredarna ej tagit ställning till.

Med hänsyn tagen till ovanstående synpunkter anser FSS att förslagen i slutbetänkandet kan leda till många positiva effekter utifrån ett barn-, jämställdhets- och samhällsekonomiskt perspektiv.

FSS välkomnar därför förslaget och utgår från att de ökade kostnaderna, som kan tänkas uppstå då fler kommunala insatser och bistånd kan bli följden av förslagen, finns med i bedömningen av statsbidragets storlek i enlighet med finansieringsprincipen så att kommunerna får nödvändig kompensation.

För Föreningen Sveriges socialchefer
Lars Liljedahl, ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärdsmodellen. Vi arrangerar årligen den socialpolitiska konferensen Socialcheferdagarna. Läs mer på socialchefer.se och socialcheferdagarna.se